

Załącznik do Uchwały Nr XLVI/747/2008
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 19 grudnia 2008 r.

**MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII I PRZEMOCY NA 2009 ROK**

Rzeszów, 2008 rok

Rozdział I

Wprowadzenie

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy na rok 2009 określa działania Miasta Rzeszowa w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków oraz ochrony przed przemocą w rodzinie.

Program jest kontynuacją zadań realizowanych w latach ubiegłych. Skierowany jest do mieszkańców miasta Rzeszowa, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu i narkotyków oraz ich konsekwencjami, jak również do wszystkich osób zainteresowanych tą problematyką. W zależności od zmieniających się potrzeb lokalnych, Program mając charakter dokumentu otwartego podlega stosownym modyfikacjom

Podstawa prawna i merytoryczna programu

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy na 2009 rok opracowano na podstawie:

1. *ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (j.t. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)
2. *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)
3. *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. Nr 180, poz. 1493)
4. *ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (Dz. U. Nr 62, poz. 593 z późn. zm.)
5. *ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.)

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy jest skorelowany z następującymi Programami:

1. Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii
3. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Ponadto przy opracowywaniu tego Programu posłużono się diagnozą potrzeb, jak również uwzględniono zasoby, jakimi dysponuje miasto do realizacji poniższych zadań.

Diagnoza stanu problemów alkoholowych na terenie Miasta Rzeszowa.

Podstawowym celem diagnozy jest dostarczenie wiarygodnych informacji przydatnych do zaplanowania i realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomani i Przemocy.

Diagnoza powstała w oparciu o materiały własne Wydziału Zdrowia Urzędu Miasta Rzeszowa oraz informacje i dane liczbowe otrzymane od podmiotów współpracujących w realizacji zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy, w tym:

- Izby Wyrzeźwień
- Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie,
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Biura Ewidencji Działalności Gospodarczej i Zezwoleń.
- MOPS,
- SP ZOZ Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień,

Osoby przebywające w Izbie Wyrzeźwień

W roku 2007 przyjęto i zapewniono opiekę 6 444 osobom. Największą grupę, tj. 91,39 % stanowili mężczyźni.

Liczba osób przyjętych w Izbie Wyrzeźwień

	Rok					
	2003	2004	2005	2006	2007	do 31.10.2008
Ogólna liczba przyjętych	6 578	6 659	6 522	6 848	6 442	5 398
w tym:						
• mężczyzn	6 107	6 192	5 972	6 347	5 887	4 988
• kobiet	295	279	388	352	392	318
Ogólna liczba nieletnich	176	188	162	149	163	92
w tym:						
• chłopcy	150	172	146	123	143	81
• dziewczęta	26	16	16	26	20	11

Wśród przyjętych do Izby Wyrzeźwień osoby nieletnie stanowiły 2,53 %. W porównaniu z rokiem 2006 nastąpił niewielki, o 5,93 % spadek ilości przyjętych. Niepokoi fakt, że odnotowano jednak wzrost w grupie nieletnich, z 149 osób w 2006 r. do 163 osób w 2007 r., tj. wzrost o 9,4 %, przy jednoczesnym spadku zatrzymań nieletnich dziewcząt z 26 w 2006 r. do 20 w 2007 r., tj. spadek o 23,1 %.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie liczy 10 członków. W jej skład wchodzi przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Miejskiej Policji, SP ZOZ Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień, Wydziału Zdrowia Urzędu Miasta Rzeszowa, Biura Ewidencji Działalności Gospodarczej i Zezwoleń.

Osoby uzależnione od alkoholu oraz wyrządzające poważne szkody społeczne, a niewyrażające zgody na dobrowolne poddanie się leczeniu odwykowemu, powinny być zgłaszane do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, celem wszczęcia procedury sądowej zobowiązującej do leczenia.

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	ROK					
	2003	2004	2005	2006	2007	do 31.10.2008
Ilość wniosków o zastosowanie leczenia	233	213	251	257	263	246
Złożonych przez:						
a) rodziny	193	156	184	182	184	154
b) Policję	18	27	31	42	35	43
c) Prokuraturę	2	1	4	4	5	6
d) inne instytucje lub osoby fizyczne	20	29	32	29	39	43
Ilość opinii wydanych przez biegłych	121	104	150	116	134	75
Ilość przeprowadzonych rozmów motywujących do podjęcia leczenia	190	160	200	210	190	200
Ilość umorzonych wniosków (nie stwierdzono uzależnienia od alkoholu)	11	17	21	30	26	20
Ilość osób, które zobowiązały się do podjęcia leczenia (w SP ZOZ CPiTU, WOTU itp.)	21	10	15	23	10	18
Ilość wniosków zawieszonych	49	36	34	58	37	7
Ilość wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego o zastosowanie obowiązku podjęcia leczenia	208	168	202	198	256	192
Ilość opinii wydanych w sprawie lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu	455	249	211	410	500	438
a) pozytywne	445	222	197	397	491	433
b) negatywne	10	27	14	13	9	5

Z analizy powyższych danych wynika, iż z każdym rokiem liczba wniosków kierowanych do Sądu Rejonowego systematycznie wzrasta. Liczba osób, które dobrowolnie decydują się na podjęcie leczenia odwykowego stanowi jedynie niewielki procent ogólnej liczby zgłoszeń – 7,31% w roku 2008.

Programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży finansowane z budżetu Miasta

Od wielu lat na terenie miasta realizowane są szkolne programy profilaktyczne uwzględniające organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz zajęć sportowych z elementami gimnastyki korekcyjno – kompensacyjnej.

Głównym celem programów jest promowanie zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów, poprzez rozwijanie zainteresowań sportowych i rekreacyjnych oraz kształtowanie przyzwyczajeń i nawyków aktywnego i kulturalnego wypoczynku.

Placówki oświatowe realizujące programy profilaktyczne uwzględniające organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych

	ROK					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Szkoły podstawowe	18	22	18	19	20	20
Gimnazja	8	9	9	10	10	10
Licea	0	4	4	3	3	3
Zespoły Szkół Ogólnokształcących	1	0	2	3	3	3
Zespoły Szkół	3	11	16	18	16	19
Ilość uczestników zajęć	ok. 3 000	ok.4 000	ok. 4 500	ok. 5 800	ok. 6 000	ok. 7 000
Razem	30	46	49	53	52	55

W 2008 r. szkolne programy profilaktyczne uwzględniające organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy były realizowane przez 55 szkół, w tym 20 szkół podstawowych, 10 gimnazjów oraz 25 szkół ponadgimnazjalnych. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach nie jest stała, grupy mają charakter otwarty. Zajęcia cieszą się dużym zainteresowaniem, dzieci i młodzież niejednokrotnie biorą udział w kilku rodzajach zajęć. Z roku na rok wzrasta systematycznie liczba uczestników.

Rokrocznie Zespół Placówek Oświatowo – Wychowawczych we współpracy z rzeszowskimi szkołami jest realizatorem programu „Współzawodnictwo sportowe w ramach Miejskich Igrzysk zmniejszeniem uzależnień młodzieży”. W ramach tego programu w roku 2007 rywalizowało aż 12 tysięcy uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Rozgrywki organizowano w dyscyplinach: indywidualne biegi przełajowe, sztafetowe biegi

przełajowe, liga lekkoatletyczna, koszykówka, piłka siatkowa, piłka ręczna, piłka nożna, unihokej, pływanie, tenis stołowy, badminton, szachy, aerobik, gimnastyka.

Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu społecznemu Komenda Miejska Policji wspólnie z Urzędem Miasta Rzeszowa realizuje zintegrowane działania profilaktyczno – edukacyjne ukierunkowane na ograniczenie zjawisk patologicznych. Prowadzone akcje w większości są kontynuacją działań z lat ubiegłych. Działania te zostały zweryfikowane a ich skuteczność potwierdzona, co stanowi ich dodatkowy atut.

Programy realizowane przez Dział Higieny Szkolnej SP ZOZ Nr 1 mają na celu m.in. promocję zdrowego trybu życia, dostarczenie informacji nt. szkodliwości palenia papierosów, picia alkoholu, używania narkotyków oraz informacji o zagrożeniach wynikających z choroby alkoholowej i narkomanii.

Inne programy adresowane do dzieci i młodzieży

Realizator i nazwa programu	ROK					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
SP ZOZ Nr 1 w Rzeszowie <i>„Profilaktyka choroby alkoholowej, uzależnienia narkotykami i nalogu nikotyny dzieci i młodzieży wieku szkolnego”</i> Ilość uczestników	-	42 szkoły 6 223 uczniów	46 szkół 10 946 uczniów	59 szkół 9 385 uczniów	57 szkół 10 292 uczniów	49 szkół 9 680 uczniów
Szkoły i przedszkola oraz Rady Osiedla <i>Programy z zakresu profilaktyki – promujące organizację imprez bezalkoholowych o charakterze kulturalno -rozrywkowym i sportowo-rekreacyjnym dla dzieci, młodzieży i rodziców</i> Ilość realizatorów	8 RO	12 RO	19 RO	25 szkół 4 przedszkola 19 RO	30 szkół 6 przedszkoli 6 Domów Kultury 23 RO	33 szkoły 11 przedszkoli 8 Domów Kultury 24 RO
Komenda Miejska Policji <i>„Policja nie tylko dzieciom...”</i> <i>„Bezpieczna droga do szkoły”</i> <i>Program „Pseudokibic” w tym:</i> <i>„Turniej Piłki Halowej dla młodzieży o Puchar Prezydenta Miasta Rzeszowa”</i> <i>„Kibol to nie kibic”</i> Ilość uczestników	850 uczniów	900 uczniów	995 uczniów	1 300 uczniów 1 282	1 290 uczniów 1 275	1 200 uczniów 700
	-	-	-	120 uczniów	140 uczniów	150 uczniów
	-	80 uczniów	100 uczniów	8 szkół	8 szkół	10 szkół

W programach realizowanych przez Komendę Miejską Policji między rokiem 2003 – 2008 zanotowano wzrost zainteresowania uczniów oraz szkół. Większe zainteresowanie ze strony placówek oświatowo – wychowawczych obserwuje się w programach promujących imprezy bezalkoholowe. W programach edukacji zdrowotnej i profilaktyki uzależnień uczestniczy zbliżona ilość uczniów.

Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z budżetu Miasta Rzeszowa dofinansowywane są podmioty realizujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, przemocy adresowane do dzieci, młodzieży i rodziców oraz realizujących programy profilaktyczne uwzględniające zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży.

Ilość podmiotów i wysokość środków, przyznanych na dofinansowanie realizacji programów w latach 2005 – 2008

Nazwa zadania	ROK			
	2005	2006	2007	2008
Organizacja zajęć sportowych i imprez towarzyszących: m.in. turniejów, zawodów, rajdów itp. dla dzieci i młodzieży jako alternatywne formy spędzania czasu wolnego	34 617 900 zł	55 745 000 zł	48 743 024 zł	39 750 000 zł
Programy edukacyjne oraz szkolenia z zakresu profilaktyki uzależnień	5 30 000 zł	3 30 000 zł	2 5 000 zł	7 30 000 zł
Profilaktyczne programy psychoedukacyjne z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz przemocy adresowane do dzieci i młodzieży	7 65 000 zł	10 60 000 zł	8 40 000 zł	5 40 000 zł
Pomoc ludziom uzależnionym i ich rodzinom	6 36 000 zł	5 40 000 zł	-	2 10 000 zł
Wspieranie osób niepełnosprawnych zagrożonych patologią społeczną poprzez organizację integracyjnych imprez sportowo-turystyczno - rekreacyjnych i kulturalno-rozrywkowych	4 25 000 zł	3 25 000 zł	2 5 000 zł	4 5 000 zł

Z powyższej analizy wynika, iż na przestrzeni ostatnich lat maleje ilość podmiotów realizujących zajęcia sportowe przy jednoczesnym wzroście dofinansowania. W pozostałych zadaniach liczba podmiotów utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie przy malejącym dofinansowaniu.

Rynek alkoholowy w Rzeszowie

Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych – 370, w tym:

- 1) limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) – 150

2) limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) – 220

Uchwała Nr LXXIV/126/2002 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 2 lipca 2002 r. zmieniająca uchwałę Rady Miasta Rzeszowa – ustalenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, na 80 (słownie: osiemdziesiąt),

– liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, ustalona na 220 (słownie: dwieście dwadzieścia) – została niezmieniona do roku 2008.

Zwiększenie limitowanej liczby sklepów ze sprzedażą alkoholu na przestrzeni ostatnich 5–ciu lat wprowadziły następujące uchwały Rady Miasta Rzeszowa:

Uchwała Nr VI/81/2007 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 30 stycznia 2007 r. zmieniająca uchwałę Rady Miasta Rzeszowa – zwiększenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) z **80** (słownie: osiemdziesięciu) do **100** (słownie: stu).

Uchwała Nr XXXVIII/628/2008 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 23 września 2008 r. zmieniająca uchwałę Rady Miasta Rzeszowa w sprawie ustalenia ilości punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie m. Rzeszowa – zwiększenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) ze **100** (słownie: stu) do **150** (słownie: stu pięćdziesięciu).

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	ROK						
	2003	2004	2005	2006	2007	do 31.10.2008	
Typu „A”	handel	229	246	258	260	262	271
	gastronomia	181	191	208	220	230	238
Typu „B”	handel	80	80	80	80	100	100
	gastronomia	105	111	123	129	127	134
Typu „C”	handel	76	76	76	77	96	98
	gastronomia	110	112	133	133	132	139

Na terenie gminy funkcjonują placówki prowadzące sprzedaż alkoholu w zróżnicowanym asortymencie: sprzedaż piwa, sprzedaż wina, a także sprzedaż napojów alkoholowych wszystkich rodzajów.

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w Rzeszowie

Wydane i cofnięte zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych

	Rok					
	2003	2004	2005	2006	2007	do 31.10.2008
Ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	441	219	265	362	461	201
Zezwolenia typu „A”	237	88	145	196	238	111
handel	151	44	48	99	142	42
gastronomia	86	44	87	97	96	69
Zezwolenia typu „B”	103	68	59	84	112	48
handel	46	22	12	34	57	11
gastronomia	57	46	47	50	55	37
Zezwolenia typu „C”	101	63	61	82	111	42
handel	44	22	12	33	54	11
gastronomia	57	41	49	49	57	31
Ilość postępowań o cofnięcie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	3	8	7	10	11	11

Zezwolenia typu „A” – napoje alkoholowe o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwo

Zezwolenia typu „B” – napoje alkoholowe o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa

Zezwolenia typu „C” – napoje alkoholowe o zawartości alkoholu powyżej 18%

Liczba zezwoleń wydawanych w ciągu roku zawiera:

- 1) nowe zezwolenia
- 2) zezwolenia kolejne, wydawane dla tych samych placówek (np. zmiana przedsiębiorcy, upływ terminu ważności zezwolenia).

Wpływy do budżetu Miasta z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

	ROK					
	2003	2004	2005	2006	2007	do 31.10.2008
Ilość środków	2 124 144	2 384 450	2 646 883	2 775 000	2 658 887	2 914 869

Zwiększenie ilości punktów sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2003 – 2006 (limit z 80 do 100 punktów) spowodował nieznaczny wzrost wpływów do budżetu Miasta. Wielkość ta obejmuje również wpływy z tytułu wydania jednorazowych zezwoleń, zezwoleń na wyprzedaż i zezwoleń cateringowych.

W roku 2007 odnotowano nieznaczny spadek wpływów do budżetu. Zwiększenie liczby limitowej detalicznych punktów sprzedaży alkoholu we

wrześniu 2008 roku do dnia 31.10.2008 r. nie spowodowało znaczących wpływów z opłat za zezwolenia.

Nie udowodniono, że istnieje bezpośredni związek wzrostu liczby punktów sprzedaży alkoholu ze wzrostem jego spożycia.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jego celem jest wspieranie osób i rodzin zamieszkałych na terenie Miasta Rzeszowa. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, m.in. z powodu alkoholizmu lub narkomanii. Zadaniem pomocy społecznej jest również zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym, destrukcji w rodzinach alkoholowych.

Rodziny korzystające z pomocy MOPS

	ROK					
	2003	2004	2005	2006	2007	do 31.10.2008
Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej MOPS	5 233	4 308	4 468	4 639	3 916	3 265
Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej MOPS, które zostały objęte tą pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny	303	258	274	282	250	270
Wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym	488 428 zł	492 400 zł	526 995 zł	475 000 zł	454 702 zł	554 686 zł

Ilość rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy materialnej MOPS wzrosła w roku 2008 w porównaniu do roku poprzedniego. Jednocześnie nastąpił wzrost środków finansowych przeznaczonych na pomoc tym rodzinom.

Świetlice środowiskowe

Świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży są prowadzone w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy przez organizacje pozarządowe oraz kościelne. Programy realizowane w świetlicach zapewniają dzieciom opiekę pedagogiczną, pomoc w odrabianiu lekcji, dożywianie, zajęcia rekreacyjno-sportowe.

**Ilość dzieci korzystających ze świetlic oraz środki przeznaczone na ich funkcjonowanie
w ramach Miejskiego Programu**

	ROK					
	2003	2004	2005	2006	2007	do 31.10.2008
Ilość świetlic realizujących program socjoterapeutyczny	5	8	11	14	10	10
Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach w tym dzieci z rodzin alkoholowych	160	258	430	492	390	320
Liczba dzieci korzystających z dożywiania uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych	120	200	400	390	300	270
Liczba dzieci korzystających z dożywiania uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych	160	258	430	492	390	320
Wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach Programu na dożywianie w/w dzieci	65 000 zł	136 600 zł	135 990 zł	163 262 zł	104 900 zł	102 900 zł
Łączna wysokość nakładów finansowych przeznaczonych w ramach Programu na działalność świetlic	152 233 zł	342 000 zł	389 691 zł	533 600 zł	388 600 zł	237 300 zł

Poradnictwo i terapia

Od 1 stycznia 2004 r. SP ZOZ Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Rzeszowie związane jest kontraktem z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie psychoterapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia. W pozostałej części działalności realizuje umowę zawartą z Gminą na świadczenia dla mieszkańców Rzeszowa. Ponadto SP ZOZ CPiTU prowadzi działalność profilaktyczną w zakresie uzależnień od alkoholu i środków psychoaktywnych oraz przemocy.

**Ilość świadczeń dla mieszkańców Rzeszowa udzielanych przez SP ZOZ CPiTU
w latach 2004 - 2008**

Rodzaj świadczeń	ROK				
	2004	2005	2006	2007	I półrocze 2008
Profilaktyka dla dzieci, młodzieży i pedagogów	1922	3877	4192	9657	8255
Członkowie rodzin osób z problemem alkoholowym	399	309	328	160	145
Dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	117	55	157	112	53
Dorosłe osoby mające problemy emocjonalne powstałe na skutek dorastania w rodzinie z problemem alkoholowym	402	312	490	403	376
Osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych (bez alkoholu), w tym hazard	85	67	42	52	34
Osoby doświadczające przemocy w rodzinie	1277	1014	1073	1188	624
Sprawcy przemocy	9	6	12	8	3
Wysokość środków finansowych przekazanych z budżetu Miasta	295 000	359 100	379 050	370 500	283 895

Od roku 2004 utrzymuje się stałe, wysokie zapotrzebowanie na świadczenia w zakresie interwencji kryzysowej, psychoterapii indywidualnej i grupowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Od roku 2006 obserwuje się zapotrzebowanie na świadczenia diagnozy i psychoterapii osób doświadczających przemocy seksualnej.

Ze względu na rozszerzenie granic terytorialnych miasta Rzeszowa należy przypuszczać, że zapotrzebowanie na powyższe oddziaływania będzie wzrastać, co pokazuje już tendencja z pierwszego półrocza 2008 roku.

Na przestrzeni ostatnich lat SP ZOZ CPiTU w Rzeszowie realizuje także zajęcia profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży szkół rzeszowskich. Ich tematyka to m.in.: „Przemoc i agresja w grupie rówieśniczej”, „Bezpieczeństwo w sieci”, „Uzależnienie od substancji psychoaktywnych” „Asertywność”, „Choroba alkoholowa i jej leczenie”, „Objawy, fazy choroby alkoholowej i możliwość jej leczenia” itp. Z roku na rok obserwuje się większe zainteresowanie szkół realizacją wyżej wymienionych programów.

W lipcu 2004 roku powstał Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej działający w ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ośrodek zapewnia pomoc psychologiczną, poradnictwo prawne i schronienia dla osób, które z powodu przemocy stosowanej przez członka rodziny nie mogą przebywać w domu.

Ilość świadczeń dla mieszkańców Rzeszowa udzielanych przez OPSiIK w latach 2004 – 2008

Rodzaj świadczeń	ROK				
	2004	2005	2006	2007	I półrocze 2008
Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w tym:	150	222	362	389	410
Kobiety i dzieci zamieszkujące w Ośrodku	14	21	43	54	60
Sprawcy przemocy	0	0	5	33	45

Alkoholizm jest problemem całej rodziny. Prowadzi do przemocy i stanowi zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego i emocjonalnego wszystkich jej członków. Z roku na rok wzrasta ilość świadczeń w zakresie interwencji kryzysowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie jak i samych sprawców przemocy.

Miejska Komenda Policji

Realizuje zadania określone w *ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (Dz. U. z 2007 r. Nr 57, poz. 390 z późn. zm.):

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- 2) ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania,
- 3) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;
- 4) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Dodatkowo Policja wspomagana jest szeregiem aktów prawnych rangi ustawy, jak na przykład kodeks karny, kodeks wykroczeń, prawo o ruchu drogowym, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, bezpieczeństwie imprez masowych itp.

Negatywne zjawiska z zakresu naruszania porządku i bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez osoby będące pod wpływem alkoholu.

Zdarzenia w ruchu drogowym	ROK			
	2005	2006	2007	31.10.2008
1.Przestępstwa drogowe (art.160 § 1 i 3, 173,174,177, 178 a, 179, 180 KK):	550	527	395	318
- za kierowanie pojazdem w związku z naruszeniem art. 178 a § 1 KK*	334	277	248	206
- za kierowanie pojazdem w związku z naruszeniem art. 178 a § 2 KK*	142	160	68	36****
2. Wykroczenia (wnioski o ukaranie)	155	48	90	67****
- za kierowanie pojazdem w związku z naruszeniem art. 87 § 1 KW**	120	37	64	55****
- za kierowanie pojazdem w związku z naruszeniem art. 87 § 2 KW**	25	10	22	11****
- nietrzeźwych pieszych	10	1	4	1****
3.Zatrzymano uprawnień do kierowania pojazdami:	549	595	421	246****
- w tym za kierowanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka	405	395	318	176****
4.Nałożono MKK w związku z popełnieniem czynu określonego w art. 43 ¹ ust.1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości...***	35	44	61	27****
5. Umieszczono w Izbie Wytrzeźwień	5126	5290	5292	2715****

* Art.178 a KK

§ 1. Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi na drodze publicznej lub w strefie zamieszkania inny pojazd niż określony w § 1, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

** Art.87 KW

§ 1. Kto znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega karze aresztu albo grzywny nie niższej niż 50 zł.

§ 2. Kto znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej lub w strefie zamieszkania inny pojazd niż określony w § 1, podlega karze aresztu do 14 dni albo grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2 orzeka się zakaz prowadzenia pojazdów.

*** Art. 43¹

1. Kto spożywa napoje alkoholowe wbrew zakazom określonym w art. 14 ust.1 i 2 a – 6 albo nabywa lub spożywa napoje alkoholowe w miejscach nielegalnej sprzedaży albo spożywa napoje alkoholowe przyniesione przez siebie lub inną osobę w miejscach wyznaczonych do ich sprzedaży lub podawania, podlega karze grzywny.

2. Usiłowanie wykroczenia określonego w ust.1 jest karalne.

3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust.1 można orzec przepadek napojów alkoholowych, chociażby nie były własnością sprawcy.

**** dane opracowane do 30 czerwca 2008 r.

Powyższa statystyka wskazuje jednoznacznie, że następuje spadek ilości przestępstw w ruchu drogowym. Natomiast ilość tych czynów z udziałem osób będących pod działaniem alkoholu stanowi w poszczególnych latach: 2005 rok – 86,5 %, 2006 rok - 82,9 %, 2007 roku – 80,0 %, i w ciągu 2008 roku – 76,1 %. Odnosząc się do analizy występowania na terenie miasta Rzeszowa stwierdzonych przestępstw drogowych z udziałem osób kierujących pod wpływem alkoholu, należy stwierdzić, że w okresie od 2005 roku do chwili obecnej następuje ich stopniowy spadek. Przyjmując średnią stwierdzanych tego typu faktów, należy zakładać, że do końca 2008 roku proceder ten zamknie się na poziomie od 280 – 300 takich czynów.

Przedstawione liczby wskazują, iż pomimo przedsięwzięć z zakresu ujawniania przestępstw drogowych bezpośrednio „na ulicy”, jest to zjawisko nadal niepokojące. W większości przypadków są to czyny zagrażające życiu i zdrowiu uczestników ruchu drogowego. Niejednokrotnie osoby będące pod wpływem alkoholu są sprawcami lub ofiarami tragicznych zdarzeń drogowych.

Wykroczenia opisane w art. 87 § 1 i 2 *Prawa o Wykroczeniach* (KW), a związane z kierowaniem pojazdem mechanicznym po użyciu alkoholu wskazują na utrzymywanie się w latach 2007 i 2008 zbliżonego poziomu.

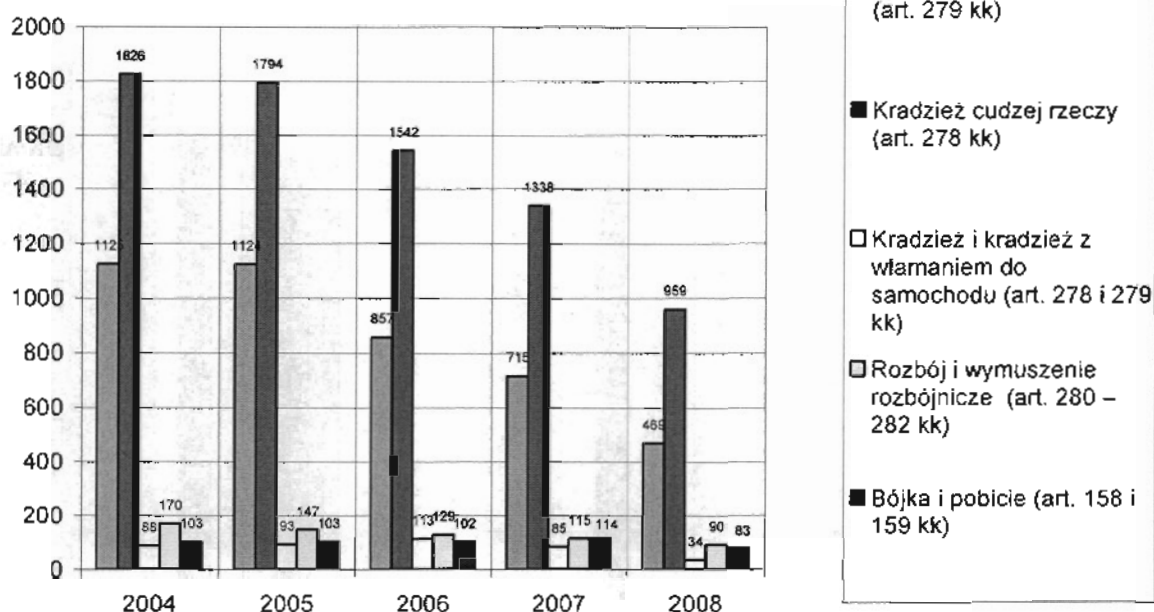
W minionych latach policjanci podejmowali interwencje w stosunku do osób spożywających alkohol w miejscach objętych zakazem w myśl art. 43¹ ust. 1 ustawy. Z każdym rokiem wzrastała liczba osób ukaranych w postępowaniu mandatowym lub przez Sąd Grodzki w Rzeszowie. Systematyczne reagowanie na tego typu wykroczenia wpływa na znaczące ograniczenie spożywania alkoholu w miejscach zabronionych, jak również w sposób znaczący zmniejsza zagrożenie popełnieniem wykroczeń lub przestępstw, na przykład bójek i pobic.

**Przestępstwa stwierdzone na terenie miasta Rzeszowa
5 wybranych kategorii czynów**

Rodzaj przestępstwa	Przestępstwa stwierdzone				
	2004	2005	2006	2007	31.10. 2008
Kradzież z włamaniem (art.279 KK)	1 125	1 124	857	715	469
Kradzież cudzej rzeczy (art. 278 KK)	1 826	1 794	1 542	1 338	959
Kradzież i kradzież z włamaniem do samochodu (art.278 i 279 KK)	88	93	113	85	34
Rozbój i wymuszenie rozbójnicze (art.280-282 KK)	170	147	129	115	90
Bójka i pobicie (art. 158 i 159 KK)	103	103	102	114	83

**Przestępstwa stwierdzone na terenie miasta Rzeszowa
w latach 2004 - 2008**

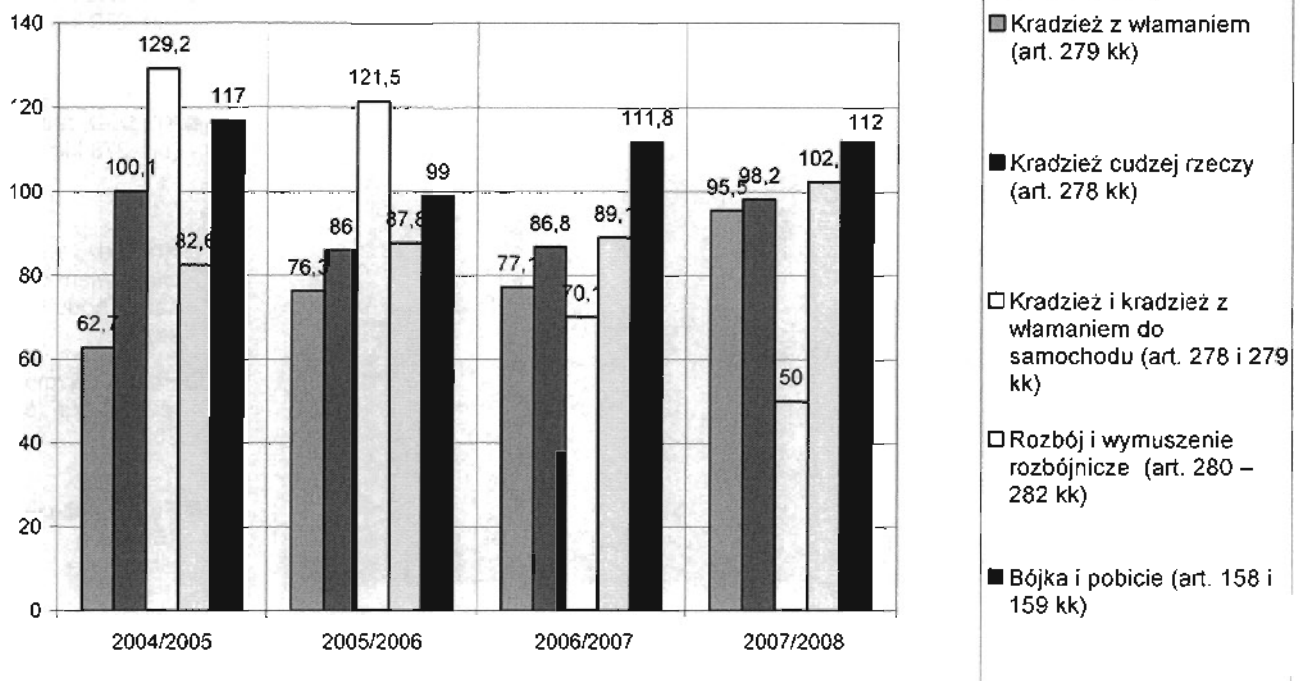

Przestępstwa stwierdzone w ujęciu liczb bezwzględnych obrazują faktyczny stan zagrożenia poszczególnymi kategoriami czynów przestępczych. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że w 2008 roku możemy się spodziewać kolejnego spadku, a co najwyżej pozostania na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego w zakresie ilości czynów z wybranej grupy 5 kategorii przestępstw. Najbardziej optymistycznie należy patrzeć na widoczny spadek pierwszych trzech kategorii czynów. Jednak wszystkie wymienione i porównywane kategorie przestępstw należą do grupy najbardziej dokuczliwych dla społeczeństwa.

Dynamika przestępstw stwierdzonych na terenie miasta Rzeszowa 5 wybranych kategorii czynów

Kategoria przestępstwa	Dynamika przestępstw stwierdzonych w ukladzie % w latach			
	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008 10 miesięcy
Kradzież z włamaniem (art.279 KK)	62,7	76,3	77,1	95,5
Kradzież cudzej rzeczy (art. 278 KK)	100,1	86,0	86,8	98,2
Kradzież i kradzież z włamaniem do samochodu (art.278 i 279 KK)	129,2	121,5	70,1	50,0
Rozbój i wymuszenie rozbójnicze (art.280-282 KK)	82,6	87,8	89,1	102,3
Bójka i pobicie (art. 158 i 159 KK)	117,0	99,0	111,8	112,0

Dynamika przestępstw stwierdzonych na terenie miasta Rzeszowa w latach 2004 - 2008

Przedstawiona tabelarycznie dynamika przestępstw stwierdzonych na terenie miasta Rzeszowa w czterech kategoriach, w analizowanym okresie, dzięki podejmowanym przedsięwzięciom ulegała każdego roku zmniejszeniu. Niebagatelny wpływ na taką sytuację miały między innymi działania o charakterze prewencyjnym oraz zwiększenie ilości policjantów na ulicach w ramach patroli pieszych służb ponadnormatywnych. Nie należy w tym miejscu zapominać o włączaniu się do działań w zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa podmiotów o charakterze pozapolicyjnym, takich jak np.: Prezydenta Miasta Rzeszowa, Rady Miasta Rzeszowa, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych itp.

Jedynym zjawiskiem, z którym walka jest najbardziej skomplikowana, to czyny o charakterze bójek i pobić. Porównując do siebie kolejne lata, należy stwierdzić, że odnotowujemy, co roku stały ich wzrost. Przeważnie osiągał on

poziom około 12 % porównując rok do roku. Problem ten związany jest z występowaniem na terenie Rzeszowa grup związanych z różnymi subkulturami, a przede wszystkim identyfikujące się z klubami „Resovii” oraz „Stali”. Obecnie bójki i pobicia w związku z antagonizmami występującymi na stadionach przeniosły się na ulice. Najczęściej do tych czynów dochodzi w późnych godzinach popołudniowych lub wieczornych. Kolejną przyczyną wzrostu ilości tego typu zjawisk jest poszerzenie terytorium Rzeszowa, powstawanie atrakcyjnych regionalnie placówek kształcenia młodzieży, zwiększająca się liczba i wzrastająca atrakcyjność miejsc spędzania czasu wolnego. W związku z powyższym podejmowane są i będą kroki zmierzające do przywrócenia większego poszanowania drugiej osoby, a za tym unikania sposobu rozwiązywania nieporozumień poprzez sięganie do siły fizycznej. W tym celu należy również uaktywnić podmioty mające za podstawowe hasło przeciwdziałanie przemocy.

Wskaźnik wykrywalności przestępstw na terenie miasta Rzeszowa 5 wybranych kategorii czynów

Rodzaj przestępstwa	Wskaźnik wykrywalności przestępstw				
	2004	2005	2006	2007	2008
Kradzież z włamaniem (art.279 kk)	14,9	9,8	17,3	11,2	43,2
Kradzież cudzej rzeczy (art. 278 kk)	17,0	14,8	15,8	16,3	11,5
Kradzież i kradzież z włamaniem do samochodu (art.278 i 279 kk)	27,0	20,1	12,2	14,9	43,9
Rozbój i wymuszenie rozbójnicze (art.280-282 kk)	30,3	33,7	49,6	52,2	53,3
Bójka i pobicie (art. 158 i 159 kk)	46,8	45,5	43,1	46,5	50,0

Wskaźnik wykrywalności przestępstw na terenie miasta Rzeszowa w latach 2004 - 2008

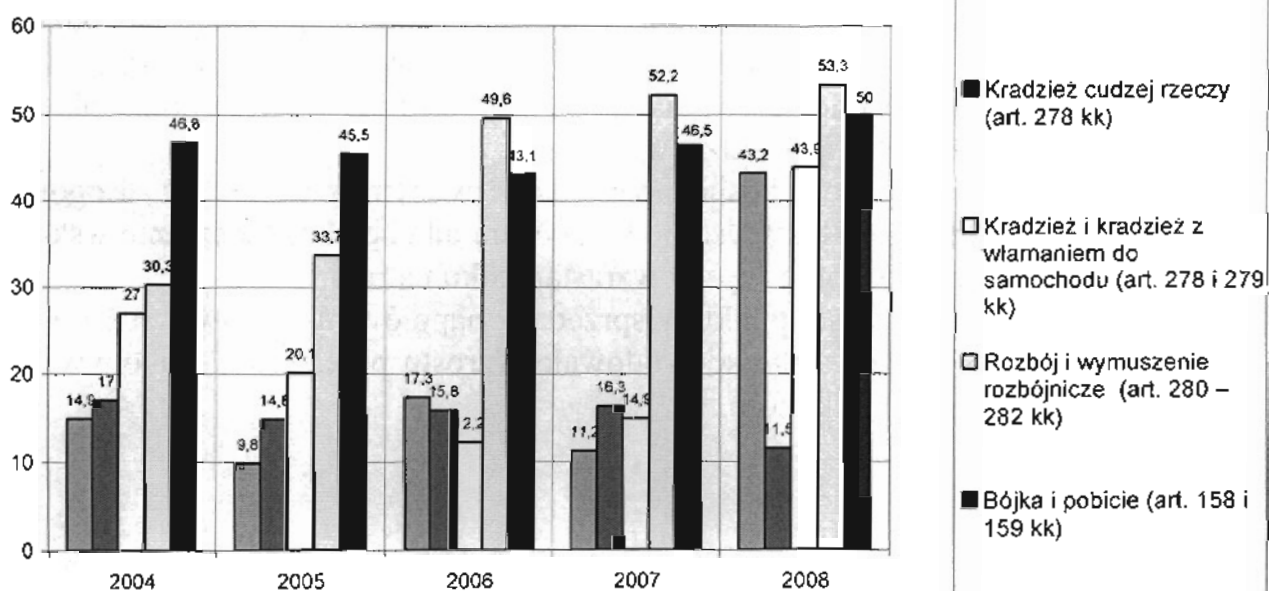

Tabela i załączony wykres przedstawiają wskaźniki wykrywalności, które obrazują systematykę wzrostu w zasadzie w zakresie wszystkich kategorii przestępstw. Pozwala to na optymistyczne spojrzenie w przyszłość.

Wnioski:

Na podstawie danych przedstawionych w diagnozie nasuwają się następujące wnioski:

1. Spadła liczba osób przyjmowanych do Izby Wytrzeźwień (5,93%) w porównaniu do 2006 roku. Natomiast o 9,4% wzrosła liczba przyjętych nieletnich.
2. Dzięki współpracy z Policją oraz innymi instytucjami w tym z kuratorami wzrasta ilość wniosków zgłaszanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o zastosowanie leczenia odwykowego. Innym czynnikiem wzrostu liczby składanych wniosków jest większa świadomość społeczeństwa o możliwości uzyskania pomocy w przypadku zetknięcia się z problemem alkoholizmu.
3. Systematycznie wzrasta liczba szkół realizujących programy profilaktyczne uwzględniające organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych z 30 w roku 2003 do 55 szkół w roku 2008 (tj. 183,52%).
4. Konieczna jest kontynuacja programów profilaktyczno – edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.
5. Znaczne powiększenie terytorium Rzeszowa spowodowało rozwój sieci handlowej i gastronomicznej. Wzrosła jednocześnie liczba placówek prowadzących sprzedaż alkoholu. Część wpływów uzyskiwanych przez placówki już działające przejęły nowopowstałe sklepy i restauracje, co spowodowało stabilizację wpływów z rynku alkoholowego.
6. Systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na świadczenia w zakresie interwencji kryzysowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
7. Ze względu na rozszerzenie granic terytorialnych Miasta zapotrzebowanie na powyższe oddziaływania (programy profilaktyczne, pomoc dla osób uzależnionych, itp.) będzie wzrastać.
8. Następuje spadek ilości przestępstw w tym przestępstw drogowych z udziałem osób będących pod wpływem alkoholu. Jednocześnie wskaźnik wykrywalności przestępstw wzrasta z roku na rok.
9. Zwiększenie ilości punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta Rzeszowa nie spowodowało wzrostu przestępstw dokonywanych pod wpływem alkoholu.

Rozdział II

Główne cele Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy

Rozwiązywanie problemów alkoholowych jest jednym z ważnych obszarów działania administracji lokalnej. Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych zlokalizowana jest na poziomie samorządów gmin

Główne kierunki działań strategicznych samorządów w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zostały wyznaczone przez ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin.

W szczególności zadania te obejmują:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo –wychowawczych i socjoterapeutycznych.
5. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.
6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów w zakresie reklamy napojów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, osobom do lat 18-tu oraz na kredyt lub pod zastaw a także występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

7. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Program uwzględnia i realizuje powyższe cele i wyodrębnia 4 grupy zadań w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i ochrony przed przemocą w rodzinie:

1. Profilaktyka pierwszego stopnia - zapobieganie problemom alkoholowym i przeciwdziałanie narkomanii oraz przemocy domowej adresowane do ogółu mieszkańców Rzeszowa.
2. Profilaktyka drugiego stopnia - wczesne rozpoznawanie czynników ryzyka wystąpienia problemów alkoholowych, narkotykowych i przemocy domowej oraz oddziaływanie psychoedukacyjne i interwencja kryzysowa dla osób z grupy ryzyka.
3. Pomoc psychologiczna dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, terapia Dorosłych Dzieci Alkoholików, pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej.
4. Profilaktyka trzeciego stopnia (rehabilitacja)

Rozdział III

Zadania szczegółowe na rok 2009 w zakresie działań profilaktycznych, pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej

I	Profilaktyka pierwszego stopnia – zapobieganie problemom alkoholowym i przeciwdziałanie narkomanii oraz przemocy domowej adresowane do ogółu mieszkańców miasta.	
	Rodzaje działań	Standardy
A	Edukacja publiczna <ul style="list-style-type: none"> • audycje radiowe i telewizyjne, oraz publikacje w prasie na temat zapobiegania problemom alkoholowym, narkomanii i przeciwdziałania przemocy, • zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych np. druk ulotek, broszur, poradników 	<ul style="list-style-type: none"> • dystrybucja materiałów powinna być elementem oddziaływań profilaktycznych
B	Psychoedukacyjne programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności profilaktycznej I stopnia w zakresie profilaktyki uzależnień: narkomanii, alkoholizmu, nikotynizmu wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • założenia teoretyczne oparte na badaniach naukowych, doświadczeniach klinicznych i terapeutycznych • całościowy projekt z kosztorysem

C	<p>Programy psychoedukacyjne dla rodzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności porozumiewania się w rodzinie jako podstawa zapobiegania przemocy w rodzinie • kształtowanie umiejętności porozumiewania się między rodzicami a dziećmi jako podstawa zapobiegania rozwojowi uzależnień od alkoholu i narkotyków 	<ul style="list-style-type: none"> • kompletny godzinowy scenariusz zajęć • zaplanowana ewaluacja • zajęcia prowadzone w sposób systematyczny i powtarzający się oparte na aktywnych metodach dydaktycznych (tzw. warsztaty)
D	<p>Szkolenia psychoedukacyjne dla wychowawców i pedagogów szkolnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • edukacja na temat specyfiki funkcjonowania rodziny z problemem alkoholowym i narkotykowym oraz specyfiki rozwoju dzieci w tych rodzinach • warsztaty kształtujące umiejętności porozumiewania się z dziećmi i młodzieżą nt. uzależnień • edukacja na temat narkotyków, rozwoju uzależnienia od środków psychoaktywnych 	
E	<p>Szkolenia z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przemocy w rodzinie dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • całościowe finansowanie kosztów udziału w szkoleniach, seminariach, warsztatach, kursach i konferencjach oraz kosztów zakwaterowania, wyżywienia, przejazdu i zakupu materiałów szkoleniowych • delegacje – rozliczanie kosztów delegacji służbowych zgodnie z poleceniem wyjazdu 	<ul style="list-style-type: none"> • uprawnienia do prowadzenia szkoleń z zakresu uzależnień
F	<p>Psychoedukacyjne programy profilaktyczne dla osób głuchych i niedosłyszących, niewidomych i niedowidzących</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uprawnienia do prowadzenia szkoleń z zakresu uzależnień
G	<p>Organizacja czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i rodzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizacja czasu wolnego i pozalekcyjnych zajęć sportowych i imprez towarzyszących (m.in. rajdy, turnieje, zawody) dla dzieci i młodzieży, • organizacja niedochodowych imprez kulturalnych i sportowych z udziałem dzieci, młodzieży i rodzin (m.in. festyny, pikniki rodzinne, pielgrzymki, rekolekcje trzeźwościowe, imprezy okolicznościowe – Dzień Dziecka, Mikołajki itp.) • przekazywanie wiedzy z zakresu profilaktyki uzależnień i upowszechnianie materiałów edukacyjnych na festynach rodzinnych, Dniach Osiedli organizowanych przez Urząd Miasta Rzeszowa • wspieranie działań promujących zdrowy styl życia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraźne odniesienie profilaktyczne w sposób szczególny eksponujące fakt, iż są to imprezy bezalkoholowe

H	Ograniczenia dostępności alkoholu <ul style="list-style-type: none"> • przestrzeganie zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania i ilości punktów sprzedaży napojów alkoholowych określonych odrębną uchwałą Rady Miasta Rzeszowa • wspólne działania członków MKRPA i przedstawicieli Policji, Straży Miejskiej dot. kontroli punktów sprzedaży i zasad sprzedaży 	<ul style="list-style-type: none"> • zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
I	Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie <ul style="list-style-type: none"> • doposażenie placówek działających na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie • dofinansowanie imprez, wypoczynku letniego i zimowego oraz innych działań na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych • dofinansowanie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej 	<ul style="list-style-type: none"> • całościowy projekt działań z kosztorysem

II Profilaktyka drugiego stopnia – wczesne rozpoznawanie czynników ryzyka wystąpienia problemów alkoholowych i przemocy domowej oraz oddziaływanie psychoedukacyjne i interwencja kryzysowa dla osób z grup ryzyka		
	Rodzaje działań	Standardy
A	Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych w świetlicach środowiskowych i socjoterapeutycznych, internatach, akademikach studenckich <ul style="list-style-type: none"> • warsztaty dotyczące zwiększenia umiejętności interpersonalnych i intrapsychicznych, radzenie sobie w sytuacji nacisku grupy rówieśniczej na używanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych 	<ul style="list-style-type: none"> • całościowy projekt z kosztorysem • kompletny godzinowy scenariusz zajęć • zaplanowana ewaluacja
B	Szkolenia i kursy specjalistyczne dla : lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i lekarzy rodzinnych, pielęgniarek oraz pedagogów, nauczycieli, pracowników służb społecznych, policjantów, pracowników izby dziecka, strażników miejskich, kuratorów sądowych, księży, wolontariuszy, sprzedawców napojów alkoholowych, higienistek szkolnych	<ul style="list-style-type: none"> •

	<ul style="list-style-type: none"> • edukacja w zakresie stosowania metod wczesnego rozpoznawania problemów uzależnień i przemocy domowej • edukacja na temat interwencji wobec osób dotkniętych problemem alkoholowym, narkomanią i przemocą domową • edukacja w zakresie przestrzegania obowiązujących zasad sprzedaży i podawania napojów alkoholowych • edukacja w zakresie przeciwdziałania narkomanii i alkoholizmowi w szkole oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy seksualnej dzieci i młodzieży 	
C	<p>Organizacja narad i konferencji, udział w kampaniach lokalnych i ogólnopolskich poświęconych rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • edukacja • tworzenie lokalnej koalicji instytucji, organizacji na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz ochrony przed przemocą w rodzinie • włączenie się w ogólnopolskie oraz lokalne kampanie poświęcone rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> • kompletny godzinowy scenariusz narady konferencji, kampanii • wybór ofert

T Terapia dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, Terapia Dorosłych Dzieci Alkoholików, Pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej		
	Rodzaje działań	Standardy
A	<p>Interwencja kryzysowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • pierwsza pomoc – poradnictwo i wsparcie osobom w kryzysie skierowane do członków rodzin i osób doświadczających przemocy domowej, • informacja odnośnie możliwości pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • standardy pracy terapeutycznej w sytuacji kryzysowej
B	<p>Pomoc psychospołeczna i prawna dla ofiar przemocy domowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • informacje i porady prawne, • szeroko pojęte działania pomocowe 	
C	<p>Terapia Dorosłych Dzieci Alkoholików</p> <ul style="list-style-type: none"> • specjalistyczna pomoc indywidualna • grupy terapeutyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • standardy placówek lecznictwa odwykowego

D	Szkolenia specjalistyczne dla terapeutów uzależnień <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie możliwości do odbywania specjalistycznych szkoleń zawodowych dla osób pomagającym osobom z problemem alkoholowym, uzależnieniem od środków psychoaktywnych i hazardu oraz członkom rodzin i ofiar przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • uprawnienia do prowadzenia szkoleń z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień
----------	--	--

III Profilaktyka trzeciego stopnia (rehabilitacja)		
	Rodzaje działań	Standardy
A	Zajęcia terapeutyczne w ramach terapii pogłębionej dla osób uzależnionych od alkoholu <ul style="list-style-type: none"> • grupy terapeutyczne w ramach programu After Care (opieka psychoterapeutyczna dla pacjentów z zakończonym podstawowym programem psychoterapii) 	<ul style="list-style-type: none"> • standardy placówki lecznictwa odwykowego
B	Zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych od hazardu i członków ich rodzin	
C	Zajęcia terapeutyczne dla członków rodzin z problemem alkoholowym i ofiar przemocy domowej <ul style="list-style-type: none"> • pogłębiona terapia indywidualna • psychoterapia grupowa dla osób doświadczających przemocy domowej • psychoterapia rodzinna i małżeńska • poradnictwo dla rodzin osób z problemem narkotykowym 	
D	Zajęcia dla dzieci objętych pomocą socjoterapeutyczną <ul style="list-style-type: none"> • finansowanie zatrudnienia pracowników merytorycznych, • doposażenie pomieszczeń, materiały edukacyjne i inne 	<ul style="list-style-type: none"> • profesjonalnie przygotowani realizatorzy
E	Zajęcia terapeutyczne dla osób eksperymentujących i uzależnionych od narkotyków <ul style="list-style-type: none"> • motywowanie do leczenia stacjonarnego • psychoterapia indywidualna • poradnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • profesjonalny program terapeutyczny – codzienne zajęcia prowadzone przez terapeutów lub osoby z profesjonalnym przygotowaniem
F	Zajęcia rehabilitacyjne, rekolekcje trzeźwościowe i obozy terapeutyczne dla członków klubów abstynenckich, uzależnionych mieszkańców schronisk, dla osób uzależnionych i członków rodzin, wzmacniające proces zdrowienia z choroby alkoholowej	<ul style="list-style-type: none"> • częściowy udział własny w kosztach obozu jego uczestników

G	<p>Organizacja badań i sondaży opinii, lokalnych diagnoz i ekspertyz w zakresie uzależnień i przemocy</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocena aktualnego stanu problemów alkoholowych i narkotykowych, istniejących zasobów oraz efektów prowadzonych dotychczas działań • opracowywanie i przekazywanie zainteresowanym podmiotom informacji na temat zadań realizowanych przez Miasto na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień • przeprowadzenie lokalnej diagnozy problemów w zakresie używania alkoholu, narkotyków i tytoniu oraz innych zagrożeń społecznych (przemoc rówieśnicza i domowa) wśród uczniów szkół na terenie miasta Rzeszowa 	
---	---	--

Rozdział IV

Podmioty realizujące Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy

1. SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ CENTRUM PROFILAKTYKI I TERAPII UZALEŻNIEŃ

- 1) Profilaktyka uzależnienia od alkoholu, hazardu i środków psychoaktywnych.
- 2) Psychoterapia i poradnictwo dla osób eksperymentujących z narkotykami oraz uzależnionych od narkotyków
- 3) Psychoterapia rodzinna i małżeńska dla rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym
- 4) Terapia dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i Dorosłych Dzieci Alkoholików.
- 5) Pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej – psychoterapia indywidualna, psychoterapia grupowa.
- 6) Diagnoza, wsparcie psychologiczne i psychoterapia dziecka wykorzystywanego seksualnie oraz jego rodziny.
- 7) Działalność edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych oraz przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
- 8) Działalność edukacyjna w zakresie przeciwdziałania wykorzystywania seksualnego wobec dzieci.

- 9) Program psychoedukacyjny dla osób głuchych i niedostyszących, niewidomych i niedowidzących.
- 10) Przeprowadzenie diagnozy problemów w zakresie uzależnień.
- 11) Prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej w zakresie profilaktyki uzależnień w trakcie imprez sportowych, kulturalnych organizowanych na terenie miasta Rzeszowa przy współpracy szkół i Rad Osiedli.
- 12) Prowadzenie działań psychoedukacyjnych i szkoleń dla rodziców, pedagogów, psychologów szkolnych, służb społecznych, policji, służb sądowych w zakresie psychoprofilaktyki uzależnień oraz przemocy domowej.
- 13) Obsługa Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie przyjmowania zgłoszeń i przeprowadzania rozmów motywujących w sprawach o leczenie alkoholowe, a także wczesna diagnoza problemów przemocy w rodzinie

2. MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Funkcjonowanie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie została powołana Zarządzeniem Nr IV/3/2002 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 13 grudnia 2002 r. Powołanie Komisji wynika z *art. 4¹ ust.3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).

Zgodnie z *art. 4¹ ust. 4* wspomnianej *ustawy* w skład Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Komisja ma swoją siedzibę w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Rzeszowie i zbiera się na swoich posiedzeniach w zależności od potrzeb.

Zadania Komisji:

- 1) inicjowanie przedsięwzięć w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 2) pomoc rodzinom osób uzależnionych od alkoholu (informowanie o możliwościach pomocy prawno – administracyjnej, chorobie alkoholowej i sposobach jej leczenia),
- 3) tworzenie lokalnej koalicji organizacji, instytucji, osób fizycznych na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i ochrony przed przemocą w rodzinie,

- 4) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 5) przyjmowanie wniosków w sprawie leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu,
- 6) kierowanie osób nadużywających alkoholu na badania przez biegłych,
- 7) rozpatrywanie oraz kierowanie do Sądu Rejonowego w Rzeszowie wniosków dotyczących zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu,
- 8) realizacja zadań wynikających z ramowego programu współpracy na 2008 r. pomiędzy Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie, a Komendą Miejską Policji w Rzeszowie
- 9) opracowanie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z preliminarem wydatków,
- 10) wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miasta, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- 11) podnoszenie kwalifikacji członków Komisji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, seminariach i warsztatach,
- 12) kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, w przypadku upoważnienia przez Prezydenta Miasta.

Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie.

- 1) Członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w pracach - posiedzeniach Komisji i podkomisji przysługuje wynagrodzenie.
- 2) Wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 1, ustala się w wysokości:
  - a) dla członków Komisji – 10 % minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników, określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2008 r. za każde posiedzenie Komisji lub Podkomisji.
  - b) dla Sekretarza lub innego członka Komisji, wyznaczonego przez Przewodniczącego do prowadzenia obsługi administracyjnej Komisji – 15 % minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników, określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2008 r. za każde posiedzenie Komisji lub Podkomisji.

3. INSTYTUCJE, ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA DZIAŁAJĄCE NA RZECZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII I PRZEMOCY W RODZINIE

Każdy podmiot prawny funkcjonujący na terenie Rzeszowa, którego działalność statutowa nie jest nastawiona na zysk, może ubiegać się o dotację na realizację zadań z zakresu profilaktyki uzależnień.

4. PROFESJONALNIE PRZYGOTOWANI REALIZATORZY

Osobom posiadającym specjalistyczne wykształcenie w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień mogą być zlecone do realizacji, w formie umowy zlecenia, zadania w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy.

Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.) określa odrębna uchwała Rady Miasta Rzeszowa.

Rozdział V

Zadania Służb Miejskich w zakresie kontroli i interwencji w stosunku do podmiotów handlujących alkoholem

Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych realizowana jest przez Straż Miejską i członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na podstawie stosownych upoważnień wydanych przez Prezydenta Miasta Rzeszowa.